...ҮДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

№ 237 (12139)
1969 оной
октябриин 9,
четверг

Сэн 2 мүнгэн

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой таряалаи дээрэhээ ороохо ашаhан автомашинанууд тоог тээшэ үдэр бүри hубарилдана. Колхозой таряашад ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэхэ үрэhэ хүрэнгээе сэбэрлэжэ бэлдэнэ. Мүнөө 4039 центнер шэниисэ. 200-гаад центнер ешмээн үрэhэндэ хаагдаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой агроном Евдокия Васильевна Калашникова складые даагша Владимир Феофанович Филатовтай үрэhэнэй таряанай шанар шалгажа байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

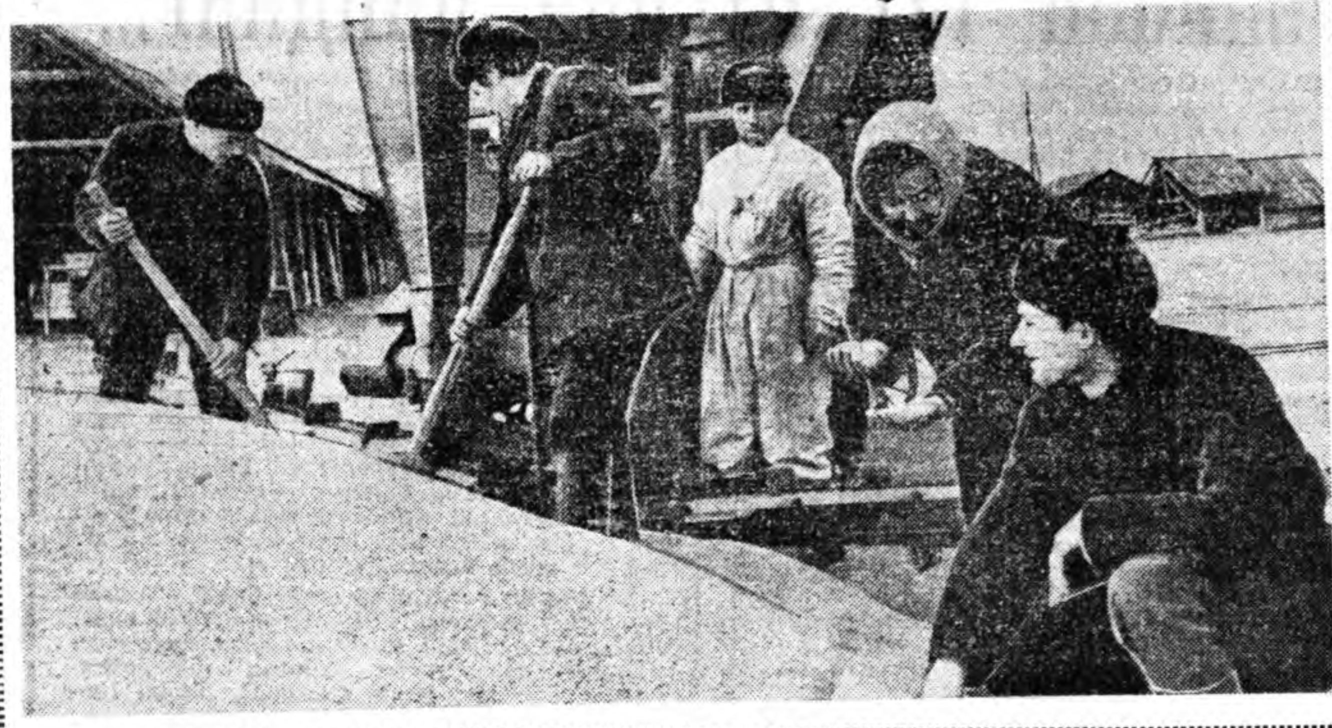

...С-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ VIII ПЛЕНУМ ТУХАЙ ...ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...байгша оной октябриин 8-най үдэр, Улаан-... КПСС-эй областной комитедэй ээлжээтэ VIII ...о дүүрэбэ.

...партийна организаци дотор партийно-поли... ...эл hайжаруулха тухай» асуудал пленум зүб... Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь ...диев элидхэл хэhэн байна.

...бшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Улаан-Үдын горко... нүхэр С. В. Ангапов, КПСС-эй Кабанскын ...дэхи секретарь нүхэр В. И. Титов, республи... ...үүдэй Соведэй дэргэдэхи радио-дамжуулгын ...н комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Ц. Миты... Хоринн райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр ..., «Правда Бурятии» газетын редактор нүхэр ...шов, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Ф. Маханов, КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Д. Чукаев, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой секретарь нүхэр Н. И. Крючков, «Знание» бүлгэмэй республикын отделениин правлениин президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Л. Е. Элиасов, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй парткомой секретарь нүхэр М. Е. Тугутов, КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой секретарь нүхэр В. П. Конечных гэгшэд хабаадаhан байна.

Хэлсэhэн асуудалаараа КПСС-эй обкомой пленум тусхай тогтоол баталан абаа.

Пленумэй эсэстэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Н. Е. Медведев «Республикын колхоз, совхозуудта хони үсхэлгын байдал ба тэдэниие улам олошоруулха, хониной мяха ба ноохо бүри ехээр абаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй обкомой IV пленумэй тогтоолой хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байhан тушаа мэдээсээ.

...МТЫН АЖАЛАЙ ...Л ЖАРГАЛТА ЗАМААР

В. ДУБРОВСКИЙ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо.

...мшаг үдэрые—агуухэ багша Влади... ...нэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярые ...радууд, тэрэ тоодо Буряадай республи... ...өөhэдынгөө эгээн ехэ hайндэр болгон. ...жалтаар угтахые бэлдэжэ байна. Со... Коммунис партиие, дэлхэй дээрэ түрүү... ...түрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй ... энэ үдэрые бидэнэртэй, совет хүнүүд... ...ды оронуудай ажалшад, түрүү үзэлтэй ... баяртайгаар угталсажа байна.

...гэ бидэнэр ажалшадай вождь ба багша ... байгуулhан Коммунис партиин хүтэлбэ... манай арадай туйлаhан hүр жабхалан... ...ые хаража, сэдьхэл зүрхөө баясана... ...ёhоороо омогорхонобди.

...лгон манай республикые хаража үзэебди. ...—Агуухэ Октябриин аша үрэ, Комму... ...эн мэргэн ленинскэ национальна поли... ...бэлэл мүн.

...та Россин олон үндэhэ яhатанай хизаар... ...д орон эгээл гээгдэнгинүүдэй нэгэн бай... ...э, багагүй булта мэдэнэбди. Мал үсхэ... ...манай гол түлэб нүүдэл гү, али нүүдэл... ...тай байгаа. Үрэжэлтэй hайн газар дай... ...н бэлшээри, сабшалан, таряалан хадаа ...сан сүмын, баяд ноёдой, нюдарган бая... ...д байhан юм.

...мэхи 54 миллион 500 мянгаад деся... 37 миллион десятина тухайнь хаанай ..., нэгэ миллион үлүүтэйнь кабинедтэ. ...хамаатай байhан.

...айша Вампилов өөрынгөө дүүтэй хамта ... хонитой, 800 толгой ...лтай, 700 адуутай. ...зүбидаа 500-гаад деся... ...дэг байгаа гэжэ тэрэ ...ууд соо уншажа бо... ...нюдарган баян Ж. Шаг... 400 толгой адуу мори..., 15 десятина таряа... 27 десятина сабшан ... юм.

...нэ нютагай таряашан ...үбинь таряанай газар... 30 процент хүрэтэрөө унаха моригүй, ... байгаа бшуу.

... урда тээхи Буряад тосхонуудай газар ...эр зэргэдэ байhан тухай Забайкалида ...абрист Н. А. Бестужев иигэжэ бэшээ

...н хахалhан тухайдаа нэгэ буряад намда ... hэн: өөhэдынгөө дадаагүй зэмсэг—сош... ...анзаhанда бухэлөөд, тэрэнэйнгээ оглёобо... ...до морёо оруулhанай hүүлээр нэгэ хүн ..., нүгөөдэнь анзаhаяа барижа дахадаг, ... анзаhанай хахалhан газарые урбуулан ...байгаа. Юундэ тиигээб гэхэдэ, тэдэнэр ... мэдэдэггүй, тэрэниие анзаhандаа уяжа ...ха юм».

...нгай газаргүй зон хаанаhаашье энээн ... даа.

...ерин бүхы арадууд шэнгеэр буряад ара... шанга дарлалтаhаа, үгытэй ядуу, эрхэ ...аа В. И. Ленинэй ударидалга доро, ...н хүтэлбэри доро болоhон Агуухэ Ок... ...лис революци зайсуулан сүлөөлөө. ...а уламжалан, Буряад ороной ажалша ...ы ажалшадай хуби заяанда үндэhэн ... боложо эхилээ. Буряад арад ленинскэ ...н хүтэлбэри доро, агуухэ ород ара... ...циалис арадуудай туhаламжаар хүгжэл... сагта—социализмын үе сагта ороhон

...спубликын хүдөө ажахын хүгжэлтэ дээ... ...хүсэлэнтэйбди.

..., тэрэ тоодо Буряадай республикын, ... хэтэ үеын гээгдэлые усадхахын, тэрэ... ...нь хубилгажа, социалис хүгжэлтын зам... тулада Коммунис парти, хүдэлмэришэн ... совет арад, хамагай түрүүндэ агуухэ ...рлиг хүсэлэл оролдолго гаргаха баатай ...

...голой парторганизацинн хүдэлмэриин ... 1929 оной майн 27-до ВКП(б)-гэй ЦК-... тогтоол газарай реформо үргэнөөр бэелүүл... ...ртойхон түлхисэ боложо үгөө hэн. Хү... ...зэдхэн байгуулха гээшэ республикын ... гол зорилго болоно гэжэ энэ тогтоо... ...-гэй ЦК тодорхойлhон юм. Энэ шиидхэ... ...р 1931 оной тэн багаар нюдарган бая... ноёд hайдай 201,9 мянган гектар га... 55 мянган гектар таряанай газар, ...ектар сабшалан хуряагдажа абтаhан бай... ...ажа ябуулга нүүдэл, нүүдэл шахуу бай... ...дай ажахынуудые түбхинүүлхэ хэрэгтэ ... үзүүлhэн байна. Түбхинэнги байдалда ...хозуудта амжалтатайгаар хамтарха ар... бшуу.

... тухай, гээгдэнги арадуудай капиталисбэ... ...тухай ленинскэ hургаалнуудые, хүдөө тосхонуудые социалис ёhоор шэнэдхэн хубилгаха, таряашадай ажахынуудые коллективизацилха талаар ВКП(б)-гэй XV съездын хараалhан хэмжээ ябуулгануудые хүтэлбэри болгон, ангиин дайсадай галзуу эсэргүүсэлтые дабан, парти хадаа ажахыгаа хамтаараа эрхилхэ замда оруулхын тулада Буряадай олониитэ таряашадай дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулhан байгаа. Ажахыгаа хамтаараа эрхилхэ шухала байhые парти ажалша таряашадта этигүүлжэ шадаhан байна.

1929—1930 онуудта коллективизациие үргэлжэдэнь бэелүүлгэ, анги бологшо нюдарган баяшуулые тэрэнэй үндэhөөр усадхалга, ноёд, баяшуулай эсэргүүсэлгые зайсуулжа, хамтын ажахынуудые түргөөр байгуулха зам нээжэ үгөө бэлэй. Хэрбээ 1928 ондо Буряад орондо бүхы ажахынуудай оройдоол 1,1 процентнь хамтын ажахынуудта оруулагдаhан байгаа hаа, 1931 ондо таряашадай ажахын 48,7 процентнь колхозуудта нэгэдэhэн байна. Эдэ ажахынууд тарилгын талмайн 56 процентые эзэлhэн байна.

Буряадаймнай республикын хүдөө ажахые коллективизацилга хоёрдохи табан жэлэй эсэс багаар дүүрээ hэн. Тиигэжэ Буряад нютагта шэнэ, социалис үйлэдбэриин харилсаанууд бүримүhэн бүридэн бии болоhон байгаа.

Байгуулагдаhан түрүүшынгээ жэлнүүдhээ эхилэн хамтын ажахынууд үмсын ажахынуудhаа булюу hайн байhанаа харуулаа бэлэй. Шэнэ ажабайдалые, хүдөө ажахын артель болон коммунануудта ороhон хүнүүдэй хамтаараа хэhэн ажалые харахын тулада олон нютаг, тосхонуудай таряашад хамтын ажахынуудта ерэдэг байгаа.

> „Буржуазие ангиин талаар пролетариадай илаhан, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые ниитын зөөри болгоhон кооператорнуудай болбосоронгы байгуулалта хадаа социализмын байгуулалта мүн".
>
> *В. ЛЕНИН.*

1927 ондо коммунист Буда Сангадинай эмхидхэhэн «Арбижал» гэжэ коммуна Баргажанай аймагта ехээр алдаршаhан байха юм. Энэ хадаа манай республика дотор байгуулагдаhан түрүүшын коммунануудай нэгэн байhан, тэрээндэ 20 айл нэгэдээ бэлэй. Тэрэ мүнөө республикын томохон ажахынуудай нэгэн болотороо hалбаран хүгжэнхэй.

Тус коммунын амжалтанууд дүтэ шадарай тосхонууд болон нютагуудай таряашадта угаа ехэ нүлөө үзүүлээ, тэрэнэй ашаар аймагай 249 айл 1929 оной тэн багаар колхозуудта ороhон байгаа.

Парти, Совет түрэн хадаа хамтын ажалда нэгэдэлгын хойноhоо анхаралтайгаар ажаглан хаража, залуу республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ угаа ехэ туhаламжа үзүүлдэг hэн. 1931 онhоо 1937 он болотор Буряад ороной колхозуудые ажахын талаар түбхинүүлхэ хэрэгтэй холбоотой хэмжээ ябуулганудта гурэн 4,5 миллион түхэриг гаргашалhан байна.

Тэдэл жэлнүүдтэ республикадамнай түрүүшын совхозууд—үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ ажахынууд, удаань машинно-тракторна станцинууд байгуулагдаhан юм. 1932 ондо республика дотор 30 машинно-тракторна, үбhэ сабшалгын машинна станцинууд хүдэлжэ байгаа бэлэй. Эдэнэрэй тоо түргэнөөр олошоржо, тэдэнээр дамжуулан, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ хүдэлмэри гүрэнэй зүгhөө үргэнөөр ябуулагдаа.

Москвагай, Ленинградай партийна организацинуудай, хүдэлмэришэн ангиин үүсхэлые республикымнай түрүүшын колхозуудай гэшүүд мүнөөшье мартангүй hанажа ябадаг. Тэдэнэр коллективизацилгын бэрхэтэй жэлнүүдтэ республикын промышленна предприятинууд болон хүдөө ажахын артельнүүдые шефтээ абаа hэн. Ленинградай 100 хүдэлмэришэдэй—хорин табан мянгатанай түлөөлэгшэдэй республикын колхозно байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан ушар хадаа Буряад ороной таряашадые социализмын замда оруулха хэрэгтэ ороной хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргын бодото бэелэлэй гэршэ боложо үгэhэн байна.

Хүдөө ажахые коллективизацилга манай республикын ажалша таряашадта юу үгөөб, ямар аша үрэ асараа гэhэн асуудал мүнөө гарана. Энээндэ харюусахын тула хэдэн тоо, баримтануудые дурдаха хэрэгтэй.

Коллективизациин hүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ республика дотор 700-гаад колхоз байдаг hэн. Мүнөө манайда 74 колхоз, 62 совхоз тоологдоно. Эдэ хадаа механизмаар түгэс зэбсэгжэhэн, хүсэ ехэтэй, туд бүридөө хэдэ миллион түхэригэй гол фонднуудтай томо гэгшын ажахынууд. Мүнөө үедэ республикын хүдөө ажахыда хамта дээрээ 13 мянга гаран трактор, 3 мянга гаран комбайн, 4 мянга гаран ашаанай автомобиль. Хүдөө ажахын хэдэ мянган бусад машинанууд тоологдоно. Бүхы колхоз, совхозууд электрын элшэ хүсөөр хангагданхай. Имагтал hүүлшын 15 жэлэй туршада хүдөө ажахыда—үйлэдбэриин болон ажаhуудалай хэрэгсэлдэ—электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 48 дахин ургаhан байна.

1930-аад онуудаар хүдөө ажахы тон бага ашаг олзотой байгаа, республикамнай таряа талханай зүйл ондоо областьнуудhаа асаржа хэрэглэдэг hэн. Харин мүнөө колхоз болон совхозууднай 120—150 мянган тонно таряа, 25—30 мянган тонно хартаабха, 100—118 мянган тонно hү, 50—60 мянган тонно мяха, 4,5—6 мянган тонно ноохо, 25—38 миллион үндэгэ болон бусад продукци жэл бүри гүрэндэ худалдана. Энэ ябажа байгаа табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй туршада түсэбhөө гадуур 100 мянган тонно ороохо таряа, 25 мянган тонно hү, 15 мянган тонно мяха, 1,5 мянган тонно ноохо болон бусад продукци гүрэндэ худалдагдаhан байна.

Колхозно-совхозно байгуулалтын илан мандаhан ушар хүдөө ажахын үйлэдбэри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгоо. 1913 онойхитой сасуулбал, республика дотор тарилгын талмай 4 дахин ургэдхэгдэhэн, тиихэдэ ороохото ургамалнуудай ургаса абалга 5 дахин ехэ болоhон байна. Республикын хүдөө ажахын заншалта hалбари бологшо мал ажал шанарайнгаа талаар танигдашагүй болон хубилаа. Колхозууд, совхозууд ашаг шэмэ ехээр үгэдэг үүлтэртэ малтай болонхойнууд.

hүүлэй үеын онсо үзэгдэл гэхэдэ, хүдөө ажахые хүгжөөхэ бүхы шухала асуудалнууд наукатай нягта холбоотойгоор шиидхэгдэнэ, мэргэжэл түгэс кадрнуудаар эрхилэгдэнэ. Республикын колхоз болон совхозуудта дээдэ ба дунда эрдэмтэй 2,5 мянгаад мэргэжэлтэд, 16 мянга гаран механизаторнууд хүдэлнэ. Харин коллективизациин эхилжэ байха үедэ хүдөө ажахыдамнай хэдэхэн арбаад зоотехник, агрономууд, тэдэнэй гансахан лэ хүниинь дээдэ эрдэмтэй байhан гэдэг.

Буряад орондо хүдөө ажахын олон түрүүшүүл урган гараа, тэдэнэй хэрэгүүдээр хүдөөгэймнай ажалшад омогорхохо ёhоороол омогорхоно. Түрүүшүүлэй туйлалтанууд, тэдэнэй хүдэлмэриин дүнгүүд хадаа Совет засагай үедэ республикын хүдөө ажахын ямар ехээр дабшаhанай, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулагшадай—хүнүүдэй ямар ехээр ургаhанай, ажалда тэдэнэй хандалгын яажа хубилhанай үшөө нэгэ эли тодо, үнэншэмэ жэшээ боложо үгэнэ.

Эдэ бүхы туйлалтануудые Коммунис парти, Советскэ правительство үндэрөөр сэгнээ бэлэй. 1966 ондо республикын хүдөө ажахын 800 гаран түрүүшүүл Советскэ Союзай орден болон медальнуудаар шагнагдаа, ажалай элитэ ехэ габьяагай түлөө колхозой түрүүлэгшэ Ж. Б. Ванкеев, хонишод Гомбо-Цырен Цыремпилова, Шалсама Цыремпилова, тракторна бригадануудай бригадирнууд П. П. Челночков, Е. П. Бутаков гэгшэд Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн.

Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд хүдөөгэй ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхи хэшээлые шэнээр дэбжээнэ, ажалай шэнэ амжалтада элсүүлнэ. Энэ ушар республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ үшөө ехэ амжалта туйлаха эшэ үндэhэн боложо үгэнэ.

СССР-эй бүхы арадуудтал адли буряад таряашан зон хүдөө ажахые коллективизацилгын зам дээрэ зол жаргалта байдал олгоhондонь Владимир Ильич Ленин-дэ, тэрэнэй байгуулhан Коммунис партида хизааргүй дуратай байhанаа мэдүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай хүдөө тосхонуудаар, колхозуудаар хүдөө ажахын Жэшээтэ Уставай проектые зүбшэн хэлсэлгэ ажалшадай политическэ ехэхэн дэбжэлтын оршон байдалда боложо байна. hаяар колхознигуудай республиканска конференци энэ асуудалда зорюулагдахань.

Хүдөө ажахын артелиин Жэшээтэ Уставай проект хадаа ороной хүдөө ажахые социализм, коммунизмын замаар шэнэдхэн, улам саашадань хүгжөөхэ тухай багша Ленинэй мүнхэ hургаал, захяа заабари дээрэ үндэhэлнэ гэжэ хүн бүхэн hайн мэдэрнэ.

Колхознигуудай бүхэсоюзна III съезд дээрэ колхозой шэнэ Устав баталан абалга коммунизмын үргэн далайсатайгаар бэелүүлэгдэжэ байhан үедэ колхозно байгуулалтые саашадань нарижуулан хүгжөөхэ шухала шата болохо байна.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бүхы совет арадай бэлдэжэ байhан үедэ колхозой шэнэ Устав баталагдахань. Энэ ушар В. И. Ленинэй зохёоhон кооперативна түсэбэй түгэс илалтын элитэ гэршэ боложо үгэхэ байна.

Ленинэй илагдашагүй сэсэн мэргэн суртал манай бүхы совет арадуудта гэгээн гэрэлтэ ерээдүй—коммунизм тээшэ ошохо замыемнай гэрэлтүүлнэл!

Хүдөөдэ социализм байгуулжа, совет хүнүүд В. И. Ленинэй энэ захяа заабари бэелүүлбэ. Буряад орондо ленинскэ кооперативна түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ зорюулагдаhан материалнууд газетын 2—3-дахи хуудаhануудта үгтөө.

Европын социалис оронуудай эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын уулзалгада хабаадагшадта

Европын социалис оронуудай эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын уулзалгада хабаадахаяа Ужгородто суглараад байгшадые халуунаар амаршалнаб.

Бүхэдэлхэйн удха шанартай гайхамшагта ушарта — ехэ революционер, манай үе сагай элитэ ехэ ухаан бодолто, дэлхэй дээрэхи түрүүшын илалта түгэс социалис революциин хүтэлбэрилэгшэ, Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо танай уулзалга зорюулагдана. Түүхэтэ документдэ — Эб найрамдал тухай түрүүшын декредтэ В. И. Ленин гараа табиhан байна. Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудай тэгшэ эрхэтэй, эбтэй амгалан ба хани барисаатай байха политикые энэ декрет соносхоhон юм.

Мүнөө үе сагта империалис ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд эгээл шууд сэхээр тэмсэнэ, арадуудай хоорондын эб найрамдал хангахые, хани барисаа хүгжөөхые ехээр оролдоно. Энэнь коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1969 оной июньдэ Москвада болоhон уласхоорондын зүблөөнэй үедэ илангаяа эли тодоор харагдаа. Бусэд шухалын шухала политическэ документнүүдтэй хамта «Эб найрамдал хамгаалха уряае» зүблөөн баталан абаа hэн.

Эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохые эрмэлзэдэг арадуудай дура хүсэлые дараха ба шэнэ дайн байлдаа hүжэрөөхэ hэдэлгэ империалис хархис хүсэнүүдэй хэжэ байhан мүнөөнэй орёо бэрхэтэй оршон байдалда социалис оронуудай агуухэ хани нэгэдэл эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай найдамтай түшэг тулгуури болоно. Энэ хани нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ мүнөө үнэхөөрөө олониитын бүгэдэ арадай хүдэлөөн болоhон социалис оронуудтахи эб найрамдалай тала баригшадай организацинууд эрхим туhа нэмэри оруулна.

Европодохи эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тулада Европын социалис оронуудай эб найрамдалай тала баригшадай организацинуудай хэдэг ехэ, үрэ ехэтэй хүдэлмэриие бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди. Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдал хадаа арадуудай бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэлдэхи шухала найдабари боложо үгэнэ.

Социалис хани нэгэдэлые али болохоор бэхижүүлхэ, империализм болон хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэхэ аша туhые харан, агуухэ Ленинэй захяа заабаринуудта үнэн сэхэ байдаг Советскэ Союзай Коммунис парти ба совет арад өөhэдhөө дулдыдаха бүхы юумые саашадаашье хэхэ.

Арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө бүхы тэмсэлшэдэй нягта жагсаалые бэхижүүлхэ, эдэбхитэй ябуулгануудыень улам шангадхаха хэрэгтэ Европын социалис оронуудай эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй уулзалта туhалха гэжэ этигэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зэргые саашадань нягтаар жагсаахын түлөө hайн hайхан ажал ябуулгадаа, бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэлдэ саашанхи амжалтануудые туйлахыень интернациональна аха дүүгэй уулзалгада хабаадагшадта хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

ТАНЗАНИИН НЭГЭДЭМЭЛ РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВА ЕРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Танзаниин Нэгэдэмэл Республикын президент Джулиус Камбарадже Ньерере октябриин 7-до Москва ерээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд Танзаниин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэhэн Внукавска аэродром дээрэ хүндэтэ айлшаниие угтаа.

(ТАСС).

ЗАЛУУШУУЛАЙ ДЕМОНСТРАЦИ

БЕРЛИН. (ТАСС-ай корр.). Берлинэй «Унтер ден Линден» гэжэ үйлсэ үдэшэлэн hайндэрэйхеэр гоёон гэрэлтүүлэгдээ. Немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ тэмсэлшэдэй захяа заабаринуудта, хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байhанаа, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиие тойрон нягтаар жагсанги байhанаа харуулхын тулада хэдэн олон мянган эдир залуу хүбүүд, басагад—залуу социалистнуудай суглаанда хабаадагшад эндэ ерээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Эрих Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд трибуна дээрэ гарана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци, ГДР-эй 20 жэлэй ойе hайндэрлэлгэдэ ерэhэн аха дүү оронууд ба партинуудай, бусад гүрэнүүдэй делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба гэшүүд тэдэнтэй хамта байлсаа.

Колоннонууд удаа дараалуулан hубарилдан гараа. Немец сүлөөтэ залуушуулай холбооной гэшүүд, пионернүүд—тельмановецүүд ябажа гараа. Демонстрантнууд тугуудые, уряа лозунгнуудые барижа ябаа.

СЭРЭГЭЙ ПАРАД БОЛОБО

БЕРЛИН. (ТААС-ай тусхай корр.). Германиин Демократическа Республикын 20 жэлэй ойдо зорюулагдаhан гол шухала баярай ёhолол ГДР-эй Национальна арадай армиин частьнуудай сэрэгэй парадаар октябриин 7-до эндэ эхилhэн байна.

Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй харалга hайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэhэн Маркс-Энгельсын талмай дээрэ болоо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтые, ГДР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегациие, бүхы аха дүү оронууд болон партинуудай делегацинуудые, бусад гүрэнүүдhээ ерэhэн делегацинуудые парадта хабаадагшад, эндэ сугларhан бүхы хүнүүд халуунаар амаршалаа.

ЛЕНИНЭЙ ТУГ БУРЯАД ДАЙДААР...

ПУБЛИЦИСТИКЭ

ХАБАРАЙ саг хэзээдэшье һалбарал ургалай, ураг тарагай, аянгын дуунай, аадар бороогой үе мүн. Тиин 1917 оной хабар—тэдэ бүгэдэнһөө гадна, ужам Россин ажалшан нинтын ямар жаргалай, үлзы даллалай эхин хабар болоһон юм.

Хаагалһан хара хаан унажа, орос ороной баатар сагаан нииелэлэй аха заха пролетарь анги алдарта Ленин багшаяа сүлөөтэ Петроградта угтажа байба. Апрелиин 3 (16)-ай һэбшээтэ дулаахан үдэшэлэн далай олон хүн зоной—хүдэлмэришэд, матросууд, солдадууд, студентнэрэй—захагүй үргэн салгидаан соогуур улаан пулаад бооһон залуухан буряад басага обёоржо болохо байгаа. Эхэнэрэй курсада һуралсажа байһан залуу коммунистка Мария Сахьянова Финляндска вокзал дээрэ болоһон түүхэтэ угталгын түмэн зоной митингдэ байлсаха золтой түрэһэн басаган бэлэй. «Байгалай эрьеһээ уг гарбалтай хадаа тиимэ золтой байжа болооб»,—гээд мүнөө дурдадаг. Тэндэ, хубисхалай хуягта машина дээрэһээ холуур гараа һунгаһан Ильичэй: манай хубисхалай түрүүшын шата дүүрээ, хоёрдохи шатадань, социалис революцида орохо хэрэгтэй,—гэһэн заабаринь дуулаһан байна. «Социалис революци мандаха болтогой!»—гэһэн сэсэн, гүнзэгы ленинскэ уряал мүнөөшье Мария Михайловнагай шэхэндэ элихэн ханхинан байдаг.

Тиигэжэ буряад талаар далбан ерэһэн Ленинэй тугай алтан хярхагай утаһан эндэһээ һабагшатай ха гээд хэлэхэдэ, үлүү болохогүй.

БУРЯАД зоной дунда Ильич тухай олон сэсэн үгүүлэлнүүд, онтохонууд, дуунууд бии. Тэдээн бүридэ Ленинние «Агууехэ багша» гэжэ нэрлэдэг.

— Ленин гээшэш агуу ехэ хүн юм: Ангар мүрэнние алхаад гарашаха...

— Ленин багшамнай агуу ехэ. Бэрхан уулаһаа үндэр бэетэй, Байгал далайһаа гүн ухаатай...

Иигэжэ буряадууд «Агууехэ» гэһэн үгын удхые Ильичэй алдартай нэгэдхэн согсолжо, зүрхэ сэдьхэл соогоо хадууһан байха юм. Тиимэһээ хүдөө ажахыда болоһон асари ехэ хубисхалай гуламтанууд болохо хамтын ажал байгуулха үедэ, буряад талаар һалбарһан түрүүшын ургы—коммунануудтаа—Ильичэй нэрые буляалдажа байжа зүүдэг байгаа: «Ленинэй туг», «Ленинэй зам», «Ленинэй туяа», «Ленинэй захяа»...

СОВЕТ орондо Ленинэй кооперативна түсэбые бэелүүлһэн ябадал, олон түмэн таряашан арадые зол жаргалай бата харгын голдо оруулһан ябадал, хүдөө зоной хухюун жаргалтай байдал хадаа агууехэ багша В. И. Ленинэй һургаалаар анха заяагданхай гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Бүри граждан дайнай гал дүлэнэй улаабхин байһан хатуу үедэ, Совет гүрэнэй хоёрдохёо наһалжа, нарай нялха байхадань, РКП(б)-гэй наймадахи хурал дээрэ Ленинэй аманһаа хүдөө ажахые социалис ёһоор хубилгаха, совхозуудые эмхидхэхэ, хүдөө ажалай нэгэдэлнүүдые, колхозуудые тогтоохо гэһэн шэнэ үгэнүүд анха зэдэлһэн юм. Жэжэ гужа, таһархай бутархай үмсын байдалһаа хахасаагүй һаа, хүдөө таряашад өөдэлхэгүй, харин хамтаржал, оньһон машинын, ухаан эрдэмэй хүсые ажал дээрээ хэрэглээл һаа, таряашан зоной һуудал байдал үрнин дэгжэхэ байна гэжэ Ленин һургаа бэлэй. Эндэ Ильичэй нэгэ сэсэн үгые эшэ татангүй аргагүй:

«Хэрбээ эрхим һайн шанартай 100 мянган трактор мэнэ гэһээр үгэжэ, тэдэнние бензинээр хангажа, машинистнүүдээр хангажа шадаха байгаа һаамнай (мүнөө дээрээ энэмнай хооһон бодол гээшэ гэжэ таанар мэдэнэт), дунда шадалтай таряашан: «Би коммунын түлөөб» (тайлбарилан хэлэхэдэ, коммунизмын түлөөб) гэжэ хэлэхэ һэн».

Ленинэй энэ үгэнь манай орондо үни хада бэелүүлэгдээ. Машина бүтээлгын промышленность мүнөө социалис томо хүдөө ажахыда жэл бүри 200—300 мянган хүсэтэ трактор үгэжэ байдагынь мэдээжэ. Хамтын ажалан булюу һайн, ашагтай бүтээсэтэй байһые багаар ойлгоһон таряашан, малшан бүгэдэ колхозно байдалтай хуби заяагаа хэтэдээ холбоо.

* * *

АГУУЕХЭ Ленинэй сэсэн мэргэн һургаал мүн Байгал далай дээгүүр, Буряад газар соогуур наранай туяа мэтээр бадараа. Нүүдэл таруу байдалтай байһан буряад зоной мал адууһан ашаг шэмэ багатай, үбэл зунгүй бэлшээрнин, үүлтэр муутай, үдэсэ багатай һэн. Газар таряалан тон мууса ябуулагдадаг: модон анзаһаар юу бүтээхэбши, ган гасуурһаа юугээр аршалхабши?! Иимэ байһан тулюур ядуу һуудалтай һэн.

Харин мүнөө... Агууехэ багшын тугые дээрэ үргэжэ гараһанайнгаа ашаар, коммунис партиин бата хүтэлбэреэр, аха андаород арадай халуун туһаламжаар буряад арад хүдөө ажал дээрээ айхабтар ехэ амжалта түйлаһан, үргэн буряад таладаа, үндэр гүбээ тохойнуудтаа зол жаргал олоһон байна.

Энээндэ баримта болгон, хоёрхон лэ ушар тобшо тэдыгээр тайлбарилжа үгэе. Хамтын ажал байгуулха халуун үе сагуудта зоной гүн дундаһаа хара ухаатай, хатуу зоригтой хүнүүд олоор урган гараа гээшэ. Тэдэнэр хадаа Ленинскэ уряалай түрүүшын коммунистнууд, хорёод, гушаад оной комсомолшууд, дайнай гал соо шэрээгдэһэн үетэн байха юм. Республика соо Баргажанай Баян-Голой большевик Сангадиин. Мухар-Шэбэрэй Галтайн коммунист Цыренов, Сэлэнгын аймагһаа Очиров, Яруунын талаһаа Банзарон, Хориһоо Базаржапов, Калиновка деревнин шэмээшэг Иванов болон бусад олон түрүү нүхэдэй нэрэ түрэ суутай, тэдэнэй хэһэн хэрэг, бүтээһэн ажал хүндэтэй.

Ургэн Түгнын үбсүүн дээгүүр арьбажаһан «Ленинэй туг» гэжэ түрүү ажахые үни удаанай хүтэлбэрилдэг, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. С. Семенов иигэжэ хөөрэдэг:

Түгнын голой хоёр эрьеэр һубариһан арбаад гаран нютагуудаар 230-аад үрхэтэ айл эндэ тэндэ таража, хоёр тээшээ нүүжэ, ядуу тулюур ажахытай байһан юм. Табан хушуун малынь ашаг шэмэ багатай, өөдэгүй үүлтэрэй байгаа. Нютагай үнеэн бүриһөө үдэртөө 2—3 кг. һү һаагаа болодог, нэгэ хониһоо 1,5 кг. шэрүүн нооһо хайшалдаг һэн гэхэ.

Хорёод оной эхеэр лэ эндэ Совет засагай сог дүлэн дэгжэжэ эхилээ һэн. 1924 ондо, Ленин багшын наһа бараһан жэлдэ, анха комсомолой ячейкэ тогтоо. Хорёод оной комсомолшууд гэхэдэ, Даши Санжиев, Дарма Цыренов, Тубан Цыбикдоржиев, Нима Чимитов, Очиржап Чернинов, Занди Замбалов болон бусад түрүү залуушуул байһан юм. Эдэнэр нютагай түрүүшын хэдэхэн коммунистнуудай ударидалга доро анха хамтын ажал тогтоожо, ангиин дайсадтай абасалдажа ороһон габьяатай...

Сэнхир Сэлэнгын ногоон эрье хүбөөгөөр Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз оршоно. Колхозой түб һуурин—Тохой нютаг мүнөө хото город шэнги түхэлтэй боложо байна. Үргэн, ута гудамжа. Айл бүхэниинь арбаад сонхотой байшан дарайлгажархиһан. Гэр сооь үнэр баян—мүнөөнэй ялагар мебель, сэнхир толитой телевизор, транзистор, электросамовар, угаалай машина, холодильник; газаань—автомашина гү, мотоцикл, үхибүүдынь булта велосипедээр урилдаажа ябаха. Энэ колхозой түрүүлэгшэ Р. Бадмаев иигэжэ бэшэнэ:

Колхоздо хүдэлжэ байһан хүн бүхэн һарадаа алгадгүй салин хүлһэ абана. Жэлдээ 500—600 мянган түхэриг колхознигуудта түлэгдэнэ. Һайнаар хүдэлөөшэд нэмэлтэ түлбэри, шанда хүртэнэ. Гансахан үнгэрөөшэ жэлдэ нэмэлтэ түлбэридэ, шагналда 25 мянган түхэриг гаргашалагдаа.

Колхозникуудай иимэ баян дэлгэр һуужа байһаниинь хамтын ажалай аша үрэ, Ленинэй кооперативна түсэбэй илан мандаһанай бата гэршэ мүн.

* * *

Мүнөө манай республикын колхозно таряашад, малшад, механизаторнууд, хүдөө ажахын бүхы артельнүүдэй гэшүүд Колхозникуудай бүхэсоюзна III съездэ үргэнөөр бэлэдхэжэ байна. Колхозникуудай хамтын суглаанууд дээгүүр хүдөө ажахын артелиин шэнэ Уставай проектые зүбшэн хэлсэнэ, аймагуудай конференцинүүдтэ делегадуудые һунгана. Удахагүй, манай колхозуудай түрүү хүнүүд республикынгаа колхозникуудай конференцидэ Улаан-Үдэдэ сугларжа, бүхэсоюзна съездэ эрхимүүдэйнгээ эрхимүүдые, ажалдаа онсо шалгарагшадые делегадуудаар һунгахань.

Гадна манай колхозникууд агууехэ Ленинэй ойн һайндэртэ эрхим угтамжа түхеэржэ, социалис мүрысөөнэй бүри хүсэтэй долгиие татуулна. «Орон дотор бадарһан политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтэ хадаа совет арадай суртал түгэс байһанай, Коммунис партиин политикые эдэнэй гүнзэгыгөөр ойлгодог, дэмжэдэг, коммунизмын агууехэ хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн байһанай үнэншэмэ тодо гэршэ жэшээ болоно»—гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС һаяхан абаһан тогтоол соогоо онсо тэмдэглэһэн байна. Тиин Ленинэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшадые урмашуулхын тула бии болгогдоһон Ленинэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамота, «Шэн габьяата ажалай түлөө. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн ойн баярай медаль—эдэ үндэр шагналнуудые Буряадай ажалшан тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтаба.

Колхозникууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд урдаа байһан зорилгонуудай удха шанарые гүнзэгыгөөр ойлгожо, арад зоной ашаг туһын, амгалан тэнюун байдалай түлөө ами бэеэ хайрлангүй ажаллана. Энэ ехэ ажалдань буряад талаар далбан намилзажа байгаа Ленинэй пангин туг юрөөн даллана. Энэ ехэ ажалдань буряад талаар улам шанга зэдэлэн байдаг Ленин тухай дуун түүрээн уряална:

Бүрэнхы маные һэтэлээшэ
Бүргэдэй ниидэлгэ угтанамди.
Буряадтам жаргалан асараанша
Багша Ленинээ магтанамди!..

Ц. ГАЛСАНОВ.

Һаяхан Гусиноозе... Сэлэнгын аймагай ... түлөөлэгшэнэрэй ... даан боложо, кол... шээтэ Уставай прое... хэлсэгдэһэн байна ... рэ: Социалис Ажал... СССР-эй Верховно С... путат, Карл Маркс... жэтэ колхозой т... Жамсо Бальжинима... кеев зүблөөнэй заб... үедэ «Эрдэм» колхо... һэн делегадууд Д. Б... Б. Ш. Санжижапов, ... баев, А. Ф. Агилев ... хөөрэлдэжэ байна.

Д. ЭРДЫНЕЕВ...

ХУБИТАЯА ОРУУЛАЛСАҺАНДАА ОМОГТОЙ...

1920-ёод онууд. Хүдөө нютагуудаар «коммуна», «хамтын ажал» гэһэн шэнэ үгэнүүд таража, энэмнай юун гээшэб, таряашад болон малшадта юу үгэхэ, ямар аша туһа асарха юм гэһэн хөөрэлдөөнүүд боложо эхилнэ. Манай Загастай нютагаархиншье мүн лэ энэ хөөрэлдөөндэ оролсонхой, залаа харгын бэлшэр дээрэ гараад, али замаарнь дабшахаяа шиидэн ядажа байгаа һэн. Баян ноёд «хамтын ажал», «коммуна» гэһэн үгэнүүдые дуулахашье дурагүй, үгытэй таряашад, малшадай дунда энээн тушаа элдэб хуудал хуурмаг үгэ тараажа, ажалшадые али болохо аргаар хамтын ажалай харгыһаа холодуулхые оролдодог байгаа. Энэ хорото ябуулгадаа өөһэдынгөө туһамаршадые, ламанар бандинуудые хабаадуулжа, хүн зоной тархи эрьюулхые яһала оролдодог бэлэй.

Зүгөөр зүб юумэ замаа олодог ха юм. Зон гээшэмнай хэды харанхы маанаг байбашье, хаана зүб байхаб, хаана буруууб гэжэ мүн лэ ойлгодог, өөрынгөө зам олодог гээшэ.

Хүдөөгэй таряашадай үмэнэ зол жаргалай зам хамтын лэ ажал нээжэ үгэхэ гэжэ багша Владимир Ильич Ленин манда зааһан байгаа бшуу. Энэ захяа заабаринь тэрэ үедэ эндэ тэндэ бэелүүлэгдэжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ манай нютагтахи Аршаанта гэжэород тосхондо Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын коммуна 1924 ондо байгуулагдаһан юм. Энэ коммуна эмхидхэлгэдэ 1920 онһоо большевик партиин гэшүүн Алексей Десятов гэгшэ ехэхэн үүргэтэй байха. Өөрөө коммунын партийна ячейкын секретаряар ажалладаг бэлэй. Ганса коммунаяа, коммунынгаа гэшүүдые хараад байдаг бэшэ, харин тойроод байһан буряад нютагуудаар ябажа, үгытэй таряашад ба малшадай дунда большевик партиин хараа шугам ойлгуулха, хамтын ажалай хубиин ажахыһаа хэды булюу һайн, арад зондо ашатай туһатай байһыень харуулхые оролдодог һэн.

Нартийцын энэ оролдолго миин талаар ошоогүй. Загастай нютагай 3 хүбүүд—би, Шиндаков Мүнхо, Жимбуев Гатан гэгшэд Ленинэй нэрэмжэтэ коммунын партийна ячейкээр большевик партиин зэргэдэ абтаһан байгаабди.

Һайн жэшээ хаанашье харгы гаргадаг. Ленинэй нэрэмжэтэ коммунын байгуулагдаһанай һүүлээр буряад нютагуудааршье коммуна, артельнүүд байгуулагдажа эхилбэ. 1929 ондо 11 айлһаа бүридэһэн «Хамтарал-Хүсэн» (Единение-сила) гэжэ түрүүшын хүдөө ажахын артель Загастай нютагтаа байгуулалсаһандаа би мүнөөшье болотор омогорходогби. Хажуудахи тосхондомнай Содо-Сульфатна заводой хүдэлмэришэн Аюр Зоригтуев 10 үрхэтэ айл хамтаруулжа, «Скотовод-пахарь» гэжэ артель эмхидхэһэн юм.

Хамтын ажал эмхидхэхэдэ дайралдаһан түрүүшын бэрхэшээлнүүд тухай, кулак ноёдой хорото аашанууд тухай энэ багахан статья соогоо тогтоһоной хэрэггүй гэжэ һананам.

Түрүүшын артелиин эмхидхэгдэһээр үнгэрһэн тэбхэр 40 жэлэй ойн агууехэ багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн урдахи жэлтэй дайралдаһандань тон баярла...

> *Хүдэлмэришэн ангитай нягта, таһаршагүй холбоотой байдаг колхозно таряашад Коммунис партиин хүтэлбэреэр манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана.*
>
> *(Колхозой Жэшээтэ Уставай проектһээ)*

ХАМАГ ҺАЙН—ХАМТЫН АЖАЛҺАА...

Зунай эхеэр һэн. Колхоздомнай городой артистнар ерэжэ, һонирхолтой концерт табиба. Наада хараһанайнгаа һүүлээр гэртээ ерээд сай уужа байхадамни, эсэгэмни хажуудам һуужа, юу хаража, һонирхоһон тухайемни асууба. Болоһон концерт, наадаһан артистнууд тухай тобшохоноор хөөрэбэб.

— Һайн һайхан сагта ажаһуунат таанад, залуушуул. Таанадай наһанда ябахадаа бидэнэр эрдэм ном, хатар наада, концерт зүжэг гэжэ мэдэхэшьегүй, һанаандаашье оруулдаггүй байгаабди. Клуб гээшэ юун бэ гэжэ тэрэ сагта маанадһаа хэн нэгэнэй асуубал... Теэд хэншье һураха һэм даа, тиимэ юумэ байгаагүй ха юм,—гэжэ бодолгото болон эсэгэмни хэлэбэ.

Эсэгынгээ хөөрэхые шагнажа һууханаа, манай буряад нютагуудай һаяхан лэ—бүри 20—30-аад онууд багаар, колхозуудай үшөө байгуулагдажа эхилээдүй байхада, ямар түхэлтэй, малшад ба таряашадай ямар ядуу ажаһуудалтай байһаниинь нюдэндэмни харагдахадал гээ һэн. Энээн тухай би һургуулида түүхэ шудалха үедөө, мүн газетэ, журнал дээрэһээшье мэдэхэ байгаа хүн бэзэб. Зүгөөр эсэгымни хөөрэхэдэ бүри эли тодо болоо бэлэй.

Үнэндөөшье, манай ажаһуудал, ажабайдал мүнөө һайн һайхан, зам харгымнай гэрэлтэй болоо ха юм. Үмхы харанхы балгааһан гэрхэнүүд үни хада мартагданхай. Манай Инзагата тосхониешье жэшээ болгон хаража үзэе. Аймаг соогоо томохон ажахы болохо «Коммунизм» колхозой түб болон...

Ашата багшын һургаала...

Хүдөө ажахые социалис гуримаар шэнэдхэн хубилгаха орёо бэрхэ зорилго түүхэдэ түрүүшынхи манай орон дотор шиидхэгдэһэн байна. Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад багша Ленинэй зохёоһон кооперативна түсэб бэелүүлжэ, колхозно байгуулалтын илалта, ороной хүдөө тосхонуудта социализмын илалта хангаһан байна.

Таряашадай хубиин ажахые социализмын замда оруулха энэл арга, зам заажа үгэһэниинь социалис байгуулалтын теори болон практикада В. И. Ленинэй оруулһан агууехэ хубита боложо үгэнэ.

Бүри граждан дайнай дүүрэн сасуу манай аймагта таряашадай ажахы хамтадхаха талаар бэлэдхэл эхилһэн байгаа. 1922 ондо Мухар-Шэбэр тосхондо түрүүшын хүдөөгэй кредитнэ общество эмхидхэгдэһэн түүхэтэй.

Хүдөөдэ хамтын ажал эмхидхэлгэ ангиин ехэхэн тэмсэлэй өршөн байдалда үнгэрдэг байгаа. Кулагууд, тэдэнэй туһамаршад совет болон партийна, комсомолой эдэбхитэдые алаха, хюдахаһаа эхилээд, бэшэшье хэд ушарһан оролдоо һэн.

Тиибэ хабаһые 1932 оной һүүл багаар аймаг доторнай коллективизаци дүүрээд байба. 1937 ондо аймаг дотор 40-өөд колхозууд, 3 МТС хүдэлжэ байгаа юм. Машинно-тракторна станцинуудай туһаламжаар Түгнын талада ехэхэн талмай дээрэ шэнэ газар хахалагдажа, ороoһо таряанай баян ургаса абтадаг болобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ колхозууд шанга шалгалта барижа гараһан байна. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ КПСС-эй Центральна Комитет хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые абаһан байна.

Партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд, КПСС-эй XXIII съездын тогтоолнууд соо Ленинэй кооперативна түсэбэй һургаалнууд саашадаа хүгжөөгдэһэн байна бшуу.

Коммунис партиин, Совет правительствын анхарал оролдолгын ашаар колхоз, совхозуудай экономико һүүлэй жэлнүүдтэ эли бодо хүгжөө, бэхижээ. Энээнние манай аймагай ажахынуудай жэшээ дээрэһээ элитээр хаража болоно. Үнгэрһэн 1968 ондо колхозуудай мүнгэн олзо 10.375 мянган түхэриг болоо. Харин 1965 ондо энэнь 7.053 мянган түхэриг байһан юм. «Эрдэм» совхозшье бусад совхозуудай 1968 ондо олзотой гоор хүдэлжэ гараа. Колхозуудай совхозой хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэн нилээд дээшэлээ, тэдэнэй

нинтын үйлэдбэри хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Колхоз, совхозуудай экономикын бэхижэһэниие үшөө юун гэршэлнэб гэбэл, тэдэнэй хүсэ болон мүнгэ зөөреэр культурно-ажаһуудалай ехэ ехэ барилганууд олоор бодхоогдоно. Хонхоло, Шэнэ Заган, Хушуун Үзүүр, Калиновка, Шаралдай тосхонуудта дунда һургуулинуудай байшангууд; Шаралдай, Шэнэ Заган, Хонхоло, Никольск тосхонуудта соёлой байшангууд; Түгнэдэ, Суулгада болон бусад һуурин газарнуудаар хүүгэдэй саад, яслинууд ашаглалгада үгтэнхэй.

Мүн манай ажахынуудай хамтын хүсэ, зөөреэр телевизионно ретранслятор баригдаад, мүнөө айл бүхэн тооной сэнхир экранай дамжуулганууды харaха аргатай. «Ямаровка» курортдо нэгэ доро 50 хүнэй амарха эмнэлгын корпус баригдаад, колхоз, совхозуудай 200 гаран хүдэлмэришэд жэлдээ амардаг болоо.

Жэл ерэхэ бүри хүдөө ажахы хүсэтэ машина, техникээр олоор хангагдана. 1965—1968 онуудта манай аймагай колхоз, совхозуудта хамта 321 тракторнуудые, тэрэ тоодо 133 гэнжэтэ тракторнуудые, 135 ороонной комбайннуудые абаһан байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэри жэлһээ жэлдэ ургана. 1965 ондо аймаг дотор хүнэ хүсэ 75445 тонно ороһон, 8438 тонно

Буряадай элдин талын баялиг.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

...ОММУНИЗМЫН ҺУРГУУЛИ МҮН

...тын ажалай хүгжэлтэдэ хубитамнай бии

...р Ильич Ленинэй ...үсэб бэелүүлэгдэжэ, ...оной хүдөө ажахыда ...й гүн ехэ хубилал- ...Коллективизаци хэг- ...байгуулагдажа, хү- ...й хүгжэлтын социа- ..., хүдэлмэришэн ан- ...й холбоо барисаа ...

...социалис ёһоор ...ажа хүгжөөгэ, кол- ...озуудай экономико ...эгтэ хүдэлмэришэн ...үргэ дүүргэһэн, саа- ...шүмэ хэхэ байна.

...манай заводой жэшээ ...р гэршэлжэ болоно. ...й февралиин 21-дэ, ...ийн XVII съездын ...һэнэй һүүлээр ма- ...үү коллектив колхоз ...шефскэ туһаламжа ...үсхэл гаргажа, рес- ...ышленна предприяти- ... юм. Тэрэ үедэ за- ..., хүсэд ашаглалга- ...эдтөөшье хэхэ ажал- ... бшуу.

...манай заводойхид ...С-ые шефтээ абажа, ... хабарай тарилгада ...һан юм. Элдэб ин- ...риалнууд эльгээгдэдэг, ... ошожо, трактор бо- ...ын машинануудые ... 1934 оной майн ...-ой хүтэлбэрилэгшэд ...тэ тусгаар бэшэ- ...хабарай тарилгада бэ- ...һалжанайнь түлөө ... хүргэһэн байна.

...оороо колхозно та- ...й заводой хүдэлмэ- ришэдэй холбоо барисаан 35 жэлэй саада тээ—республикада коллективизациин түлэг дундаа ябажа байха үедэ тогтоогдоһон, тэрэ сагһаа хойшо харилсан туһалалсалгамнай бүри үргэдэжэ, бэхижэһэн байна.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын агуусхэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ заводой цех бүхэн өөрын подшефнэ колхоз гү, али МТС-тэй байһан. Хабарай тарилга хэхэдэнь, үбһэ таряагаа хуряахадань хэдэн зуугаадаараа ошожо туһалдаг бэлэй. Гадна зэр зэмсэг, инструментнүүдые эльгээдэг, мастерской болон кузница гэхэ мэтые түхеэрхэдэнь элдэб материалнууд болон түхеэрэлгэнүүдээр хангадаг байгаа.

Дайнай һүүлээр Байкало-Кударын, Мухар-Шэбэрэй, Тарбагатайн районуудта туһалдаг байгаабди.

Энэ үедэ колхоз, совхозуудые эмхидхэлэй—ажахын талаар бэхижүүлхэ, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин Центральна Комитедэй 1953 оной сентябриин Пленумэй тогтоол гүн ехэ удха шанартай байгаа. Тус тогтоолой ёһоор заводой 250-яад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд, 40 гаран техһигүүд хүдөө ажахыда эльгээгдэһэн юм. Тэрэ тоодо заводой цех, таһагуудай начальнигууд байһан нүхэд И. Д. Краснов, М. Ф. Филиппов, И. Л. Петров, А. К. Пикаревский болон бусад һайн дураараа хүдөө гаража, колхоз, совхоз болон МТС-үүдые хүтэлбэрилэгшэдөөр, главна инженернүүдээр ажаллаһан байха.

Тэдэнэй олонхинь мүнөөшье болотор хүдөө ажахыда ажаллаһаар.

Партиин уряалаар хүдөө эльгээгдэһэн промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд промышленна үйлэдбэриин ёһо гурим, культурые колхоз, совхозуудай ажал хүдэлмэридэ нэбтэрүүлхэ тушаа ехэхэн үүргэ дүүргээ гээшэ.

КПСС-эй обкомой шиидхэбэреэр манай завод 1962 онһоо эхилжэ, Яруунын аймагые шефтээ абанхайбди.

Тус аймагай ажахынуудта хэһэн, бүтээһэнээ энэ статья соо бултыень тоолохонь бэрхэтэй. Тиимэһээ заримыень дурдалтай. Исэнгын совхоздо нютагай зоной «Локомотивщик» гэжэ нэрлэһэн гудамжаар байрын шэнэ гэрнүүд бодонхой. Тэжээл бүйлүүлхэ фабрикатай малай байрануудай комплекс баригдаа. Гансахан байгша ондо эбэртэ малай 2 байра, халуун уураар дулаасуулагдадаг механизаторнуудай хамтын байра ашаглалгада үгтэбэ.

Яруунын совхоздо эбэртэ бодо малай, туралай байранууд, модо болбосоруулха цех, байрын олон гэрнүүд баригдажа, малай хэдэн байрануудта тэжээл оруулха, аргал шэбхэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаа. Мүнөө совхозой түб Гүндэ тосхондо 400 хүнэй һууха клуб баригдажа эхилэнхэй. Мүн лэ иимэрхүү олон барилганууд «Комсомольский», «Юбилейный» совхозуудта дүүргэгдээд, бусад барилганууд бодхоогдоно.

Тэрэшэлэн аймагай бусадшье ажахынуудта — «Коммунизм», «Победа», «Дружба» колхозуудта шадаха зэргээрээ туһаламжа хүргэгдэнэ.

Мүнөө үедэ Яруунын колхоз, совхозуудаар үбһэ тэжээл бэлдэлгэ, ургаса хуряалга дээрэ заводой 300-гаад хүдэлмэришэд ажаллана.

Зүгөөр манай шефскэ туһаламжа барилга хэхэ, элдэб түхеэрэлгэ, гарай зэр зэмсэг үгэлгөөр хизаарлана бэшэ. Бидэнэр Яруунын ажалшадтай соёл гэгээрэлэй талаар һайн холбоо барисаатай болонхойбди. Энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо заводоймнай соёлой ордоной агитбригада Ярууна тээшэ 4 дахин ошожо ерээ. Холын бригада, фермэнүүдээр ябажа, концерт табиһан байна. Заводой комсомолшууд энэ жэлдэ 1000 гаран уран зохёолой номуудые суглуулжа, библиотечкэнүүдые бүридхөөд, холын малшадта эльгээбэ.

Заводой үйлэдбэриин болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй слет хамтааран үнгэргэдэг ёһо гурим мүнөө заншал болонхой. Байгша оной март һарада болоһон коммунис ажалай ударнигуудай следто Яруунаһаа 25 түрүүшүүлые—механизатор, хонишод, һаалишадые уриһан байгаабди. Айлшадаа хүндэтэйгөөр угтажа, заводойнгоо үйлэдбэритэй, түрүү хүнүүдтэй танилсуулжа, бултандань дурасхаалта бэлэгүүдые барюулжа, Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа һэмди. Тиихэдэ манайшье заводой түрүүшүүл КПСС-эй Яруунын райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Мүн хүн зоной элүүр энхые хамгаалха талааршье заводой больницын врачнар шефтээ абаһан совхозуудай холын бригада, фермэнүүдтэ ошожо, элдэб туһаламжа, зүбшэл үгэнэ.

Эдэ бүгэдэһөө ямар тобшолол хэлтэйб?

Манай завод колхоз, совхозуудтай холбоо барисаагаа үдэр, жэл бүри бэхижүүлнэ, шефскэ туһаламжаа үргэдхэнэ. Заводой коллектив хадаа хүдөө ажахые хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа, шефскэ туһаламжые заводойнгоо хүдэлмэриин шухала хубинь гэжэ тоолоно.

«Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөхэ гээшэ манай бүхы партиин болон арадай шухалын шухала зорилго мүн» гэжэ КПСС-эй XXIII съезд зааһан байна.

Түрэл Коммунис партиингаа энэ заабари бэелүүлэн, хүдөө ажахые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ али болохоороо туһалалсаха, нүлөөлхэ гээшэ манай Ленинэй орденто заводой коллективэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Ф. АБАГАЕВ,
Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой начальнигай орлогшо.

...0, БАРИМТА

...ондо республика доторнай машинно-тракторна ба үб...ын 30 станцинууд хүдэлжэ байгаа.

...градай 100 хүдэмэришэд хорин таба мянгатанай ...сон, Буряад орон ерэжэ республикын таряашадые ...н замда оруулха хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргээ һэн. ...д оронoй колхозуудые ажахын талаар түбхинүүлхэ ...й хэмжээ ябуулгануудта 1931 онһоо 1937 он болотор ...миллион түхэриг гаргашалһан байна.

...рдохи табан жэлэй эсэс багаар хүдөө ажахые коллек...а хэрэг манай республикада эсэслэн дүүргэгдээ һэн. ...лективизациин түрүүшын жэлнүүдтэ колхозуудые хан...шино-тракторна станцинууд туд бүридөө 25—30 ко...тортай байһан. Харин мүнөө нэгэ колхоз гү, али сов...й уеын хүсэтэй гусеничнэ 50—60 тракторнуудтай.

...убликын хүдөө ажахыда мүнөө 13 мянга гаран трак...ой 3 мянга гаран комбайн, ашаанай 4 мянга гаран ..., хүдөө ажахын хэдэ мянган элдэб машинанууд тоо...

...колхоз, совхозууд бултадаа электрын элшэ хүсөөр ...ай. Имагтал һүүлшын 15 жэл соо хүдөө ажахыда үй... болон ажаһуудалай хэрэгсэлдэ электрын элшэ хүсэ ... 48 дахин ургаһан байна.

...өө республикын колхоз, совхозууд 120—150 мянган ..., 25—30 мянган тонно хартаабха, 100—110 мянган ... 50—60 мянган тонно мяха, 4,5—5 мянган тонно ноо... миллион үндэгэ болон бусад продукци жэл бүри гү...лдана.

...бэ коллективизациин эхилжэ байха үедэ хүдөө ажахы... арбаад мэргэжэлтэд (агроном болон зоотехнигүүд, тэ...сахан лэ хүниинь дээдэ эрдэмтэй) хүдэлдэг байгаа ... дээдэ ба дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд 2,5 мянга бо... 18 мянга шахуу механизатор хүдэлнэ.

...Буряад орондо 74 колхоз, 62 совхоз тоологдоно. ...механизмаар түгэс зэбсэгжэһэн, хүсэ ехэтэй, туд бү...миллион түхэригэй үйлэдбэриин гол фондиуудтай то...ажахынууд юм.

...13 онойхитой сасуулбал, республика дотор тарилгын ...4 дахин үргэдхэгдэһэн, тиихэдэ ороoһото ургамалнуудай ...ба дахин ехэ болоһон байна.

...16 онойхидо орходоо 1967 ондо Буряад орондо 1,5 да...ан, 3 дахинһаа үлүү ехэ һүн, 10 дахин ехэ ноoһон ...байна.

... табан жэлэй зүбхэн лэ түрүүшын гурбан жэлэй тур...бөө гадуур 100 мянга гаран тонно ороoһо таряан, ... тонно һүн, 15 мянган тонно мяхан, 1,5 мянган тон..., бусад продукци гүрэндэ худалдагдаа.

Колхозно байгуулалта—совет социалис обществын таһаршагүй хубинь болоно. Энэ хадаа В. И. Ленинэй хараалһан, түүхээр шалгагдаһан, таряашадта тон таарамжатай, коммунизмда таряашадай орохо зам мүн.

(КПСС-эй Программаһаа).

Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой комбайнууд жэрылдэнэ.

БУЛАД АГТАНУУД ХҮСЭТЭЙ ДАА!

Совет засагай һаяхан тогтожо, түбхинэн ядажа байһан хүшэр хүндэ үедэ Владимир Ильич Ленинэй хүдөө тосхонуудта 100 мянган трактор эльгээхэб гэжэ хүсэдэгынь, энээн тухай бодолгодо абтажа ябаһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Мүнөө сагай хэмжээгээр абажа харабал, манай орондо 100 мянган трактор үйлэдбэрилгэ юуншье бэшэ. Харин 1920-ёод оной эрхэ байдал һанаандаа оруулбалнай, энэмнай һая наашадаа бүтээгдэшэгүй, манай дайсадай хэлсэдэгэй ёһоор, миин лэ хии һанаан байгаа бшуу. Империалис болон граждан дайнай жэлнүүдтэ һандаргагдаһан арадай ажахытай совет Россида машина бүтээхэ промышленность үгы байгаа бшуу. Тэрэ үеын бусадшье олон дутагдалнуудые, мүнөө манай залуушуулай һанаанда орохогүй бэрхэшээлнүүдые эндэ тоолоод яалтайб.

Тиихын орондо хэдэн тоо дурдая. 1968 оной эхеэр манай ороной хүдөө ажахыда 1 миллион 739 мянган трактор, 553 мянган таряа хадаха комбайн, 1 миллионһоо үлүүтэй ашаанай автомашина хүдэлжэ байгаа.

Хүдөө тосхонуудаар, колхоз болон совхозуудаар ябаад харыт, ажал хүдэлмэритэйнь танилсыт.

Хабарай тарилга. Эндэ урданда мэтэ мори унаа огто хэрэггүй, харин трактор машинын хүсөөр 5—6 үдэртэ үнгэргэгдэнэ.

Үбһэ тэжээл бэлдэлгэ дээрэ комплексно оньһожоруулга бүри үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Таряа хуряалга дээрэ гар хүдэлмэри огто байхагүй, булта оньһожоруулагданхай.

Мал ажал дээрэшье оньһон техникэ өөрынгөө һуури эзэлжэ байна. Тэжээл бүйлүүлгэ, үнеэ һаалга, хашаа хорёо сэбэрлэлгэ, ноoһо хайшалалга гэхэ мэтэ хүндэ хүдэлмэри мүн лэ оньһожоруулагдаа бшуу.

Би эндэ өөрынгөө совхозой эрхэ байдал тухай тогтобогүйб. Юуб гэбэл, манай совхоз бусад ажахынуудтал адли хүсэ ехэтэ техникээр зэбсэгжэнхэй, тэдэниие нэрлэжэ тоолоһонойшье хэрэггүй гэжэ һанагдана. Колхоз, совхозуудай техническэ зэбсэгжэлгэ хүн бүхэндэ мэдээжэ, жэлһээ жэл бүри баян боложо байна ха юм.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хүдөө ажахые хүсэтэ техникээр хангаха тушаа В. И. Ленинэй захяа заабаринь коммунис партиин хүтэлбэри доро манай орон дотор хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһаниинь эли тодо харагдана гээшэ.

Д. ИВАНОВ,
инженер.

Загарайн аймагай,
Онохойн совхоз.

ЖАРГАЛТАЙ САГТА АЖАҺУУНАБДИ

I.

Хүдөөгэй зоной хуушанай ажа байдал мүнөө минии һанаанда ородог. Өөрөөшье ядаха зобохо гээшые яһала үзэһэн байнаб. Нюдарган баяшуулай мал адуулагдаһан юм.

Имагтал хамтын ажал илажа, колхозууд байгуулагдажа, маанадта жаргалта һайхан зам нээгээ. Колхоздо хүдэлхэдөө өөртөө ажал хэнэш, колхозой баяжахада өөрыншье ажабайдал, ажаһуудал баян дэлгэр болонол!

Б. ВАНДАНОВ,
Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

II.

Үбгэ эсэгэнэрэймнай ямар үе сагта үдэжэ, үлэн хооһон ябажа хүн болоһониинь бидэнэр миин лэ тэдэнэй хөөрөөнһөө дууладаг, ном һударта уншадаг гээшэбди. Олон үхибүүдтэй хүн урдань өөдэлөөгүй юм гэжэ тэдэнэр хэлсэдэг.

Теэд мүнөөнэймнай байдал тад ондоо ха юм даа. Манай колхозой холын малшадай үхибүүд интернадта байжа һургуулида һуралсана. Өөр дээрээ абажа хэлэбэл, минии гурбан үхибүүд гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ интернат-һургуулида һуража байна. Энээндэнь би баясажа ябадагби.

Р. ТУЛУЕВ,
Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

III.

Хамтын ажалаар дамжажа коммунизмда орожо жаргаха зомди гэжэ түрүүшын коммуна, колхозуудта орогшод этигэдэг, найдадаг байгаа гээшэ. Тэрэ сагһаа хойшо дүшөөд жэлэй үнгэрөөд байхада, энэ этигэл, найдабаринь бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ, бидэнэр, колхознигууд, коммунизмын материально-техническэ бааза өөһэдынгөө гараар байгуулалсажа оронхойбди.

Хүн түрэлтэнэй эрмэлзэдэг коммунизмын гэрэлтэ һайхан байшан барилсаха зол жаргалаараа омогорхонобди.

Б-М. ЦЫДЕНОВ,
Үдын совхозой хонишон.

КОММУНИЗМДА ҺУРАЛСАХА

Колхоз гээшэ таряашадта коммунизмын һургуули болоно гэжэ хүдөө ажахын артелиин шэнэ Уставай проект соо хэлэгдэнэ. Уставай гол шэглэлынь гэбэл, ажалдаа коммунис ёһоор хандадагаар колхознигуудые хүмүүжүүлхэ, хүдөө ажахые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула тэдэнэй эдэбхи үүсхэл дэмжэн бадаруулха, хүсэ шадалынь элсүүлхэ зорилготой.

Энээнһээ үндэһэлэн колхозой гэшүүдэй зорилго, уялга ба эрхэнүүд Уставай проект соо тодорхойлогдоно. 1935 ондо баталан абтаһан Уставтай жэшэбэл, колхознигуудай эрхэ ба уялганууд бүри тодо һонороор, хүсэдөөр харуулагдана гэжэ һананам.

Намда, түрүүшын колхоздо оролсоод мүнөө болотор хамтын ажалда хабаадалсажа ябаһан хүндэ, шэнэ Уставай проект соо өөрынгөө эрхэ тухай уншахада баяр баясхалан түрэнэ.

Проектын ёһоор ямар эрхэнүүд манда олгогдоно гээшэб?

Ажаллаха, хэһэн ажалайнгаа хэмжээгээр түлөөһэ абаха; колхозой хүтэлбэрилхы органуудта һунгагдаха, һунгаха; ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэлсэлгэдэ хабаадаха; мэргэжэл, шадабаряа дээшэлүүлхэдээ колхозһоо туһаламжа абаха; түлөөһэтэй амаралта, социальна тэдхэмжэ абаха, үндэр наһатай болоходоо, мүн инвалид болоо һаа пенсидэ гараха; культурна ажаһуудалай талаар хангагдаха гэхэ мэтэ.

Тиихэдэ ниитын үйлэдбэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг эхэнэр колхознигуудые абаад үзыт. Хүдэлмэришэн, алба хаагша эхэнэрнүүдтэй адли үхибүүтэй болоходоо түлөөһэтэй амаралтада гараха, нарайлха ябахадаа хүнгэн ажалда орохо, үхибүүдээ харууһалхын тула нэмэлтэ амаралта абаха.

30—40-өөд, 50-яад онуудаар колхозник эхэнэр эдэ бүгэдэ тухай миин лэ һанаашалдаг байжа болоо бэзэ. Зүгөөр мүнөө энэмнай бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ.

Уставай бусадшье бүлэг, статьянуудые уншаад байхада, тэрээн соо түбхын түрүүндэ хүн тухай — хүдэлмэришэ хүн тухай парти, правительствын бүхы анхаралаа табидагынь элитээр харагдана.

Зүгөөр ехэ коллективэй гэшүүн бүхэндэ уялга тодорхойлогдонхой. Эдэ уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэй. Энээнэй тула үнэн зүрхэнһөө оролдожо ажаллаха, ажалай, гүрэнэй журам наринаар сахиха хэрэгтэй. Энээн тухай би юундэ тогтонобиб гэбэл, маанадай дунда, илангаяа залуу үетэнэй дунда залхуурха, журам эбдэхэ ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг гээшэ. Зүгөөр шэнэ Уставай проект соо уялгаяа муугаар дүүргэдэг, ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг зонуудтай тэмсэхэ талаар бүхы хэмжээнүүд үшөөл хүсэд харааалагданагүй хаш. Жэшээлхэдэ, зэмэтэ хүнүүдтэ мүнгэн яла тохохо тухай нэгэшье үгэ үгы.

Энээн тухай ганса би бэшэ, мүн бусад олон нүхэд Уставай проект зүбшэн хэлсэхэ үедөө тэмдэглэһэн байна. Тиимэһээ эдэ ажаглалтанууд Уставай баталагдаха үедэ хараада абтаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Энэ намартаа болохо Колхознигуудай бүхэсоюзна съезд, хүдөө ажахын артелиин шэнэ Устав баталан абалга хадаа Владимир Ильич Ленинэй зааһан самаар колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөлгэдэ шухала шата боложо үгэхэ байна.

Ц-Д. САНЖИЕВ,
Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

...ын Хурамхаан тосхондошье багша Ленинэй заа...айн һайхан ажаһуудал Ильичэй гэрэлтэй хамта ...эй. Эндэ ажаһуудаг (Зүүн талын зураг) үбгэжөөл Бадма Галзутович аша хүбүүн Сергейһээ газетын һонинуудые дуулажа һууна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

БУРЯАД ХҮДӨӨ НЮТАГУУДААР...

Эсэгэнэрнай нимэл гэрхэнүүдтэ түрэхэ, хүн болодог байгаа бшуу (ДОРОХИ ЗУРАГ). Теэд нимэ гэртэй байха хуби заяан хүн бүхэндэ хүртэдэггүй бэлэй. (ЗҮҮН ГАР ТЭЭХИ ЗУРАГ).

Харин мүнөө ямар ондоо болоо гээшэб! Баруун гар тэхи зураг дээрэ Мухар-Шэбэрэй «Заганский» колхозой түб тосхоной нэгэ гудамжа. Урдань хүдөөдэ байгаагүй мэргэжэлтэд-электромонтернууд А. Павлов, П. Фролов гэгшэд тосхонойнгоо гудамжаар алхалан, «үдэрэй» гэрэл шалгажа ябана.

Эдэ хуудаһануудые манай корреспондент Д. Цыбикжапов бэлдэбэ.

ФУТБОЛ

ҮШӨӨ ДАХИН ПАНХАРУУДТАА

Манай футболистнуудта айлшаар ерэһэн «Металлург» команда Куйбышев хотын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой нэрэ солые хамгаалдаг юм. Тус командын футболистнууд бусад городуудай командануудта орходоо эгээл залуу командануудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Волго шадарайнгаа командануудай дунда эдэнэр шадамар бэрхээр наадажа, «Б» классhaa «А» бүлэгтэ оруулагдаһан намтартай. Эдэнэр илангаяа энэ жэлдэ үсэд нэтэрүүгээр наадажа өөрынгөө зоно соо эрхим зургаан командын тоодо оролсожо шадаһан байна. Тиихэдэшье үнгэргөөд байhан уулзалгануудайнь дүн хаража үзэхэдэ, яhала hайнаар наададаг команда гэхээр. Жэшээнь, эдэнэр Кемеровэй «Кузбассые» 4:1, Свердловскын «Калининец», манай «Сэлэнгэ», Хабаровскын СКА командануудые 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, аяар 8 очко абажа шадаһан байха юм.

Үдэшын эгсэ 6 час 30 минутада наадан эхилжэ, айлшадай футболистнууд добтолжо захалба. Айлшадай футболистнууд Голов, Дикин, Зуев, Воронин гэгшэд манай хамгаалагшадта тиимэшье бэлээр бүмбэгэеэ буляалгахаар бэшэ, талмайн хоёр талаар ээлжээ ээлжээгээр добтолжо мэдэнэ. «Сэлэнгын» вратарь Титов хамгаалагшадтаяа өөрынгөө тала хёрхо мэргэнээр хамгаалжа, харагшадай зүгһөө hайшаагдана. Наадаанай эхилhээр 34-дэхи минутын ябажа байхада, айлшадай добтологшо Воронин абаһан бүмбэгэеэ эршэтэйхэнээр манай ворота руу сохижорхибо. Бэеэ зэhээд байhан Титов тэрэ бүмбэгыень шадамар бэрхээр шүүрэн абаба. Тииhээ тиитэр «Сэлэнгэ» командын хамгаалагшад Аккуратов, Орлов, Дыльков гэгшэд энэ үдэр hанаhанда хүрэжэ наадаагүйнь гэмшэмээр байгаа.

Манай футболистнууд наадаанай хоёрдохи, мүн түрүүшынишье хахадта хэдэн удаа харюугай добтолго эмхидхэнэ, заримдаа айлшадай ялын талмай дээрэ аюултайшье байдал тохёолдуулаад абана. Ерэ минутын туршада «Сэлэнгын» футболистнууд найма дахин углууhaaшье бүмбэгэ сохёод үзөө. Зүгөөр ямаршье үрэ дүн үгы. Бүмбэгэ орохо юм бэшэ! Эндэ айлшадай хамгаалагшад, вратарь «Сэлэнгын» добтологшодые дүтэ наашашье хүргэнэгүйха юм. Наадаанай дүүрэхэ багаар айлшадай добтологшод түргэ түргөөр урагшаа сүмэрэн гараад..., нэгэ мэдэн гэhээ манай вратарь өөрынгөө воротаhaa бүмбэгэ гэдэргэнь гаргаха баатай болоо бшуу. Эндэ вратарь хамгаалагша Аккуратов хоёр яаха аргагүй зэмэтэй. 1:0 гэлэн наадаанай тоо, уулзалгын дүүрэтэр хубилаагүй.

Иигэжэл манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд үшөө дахин панхаруудтаа.

Удаадахи — hүүлшын наадан манай стадион дээрэ октябриин 11-дэ болохо.

Т. БАДМАИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наадаанай нэгэ үе харуулагдана.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Г. ДАШАБЫЛОВ

Москвада түрэhэн мүрнүүд

1.

Үбгэн Кремлиин үндэр үндэр башнинууд
Шүбгэ оройтой Саянайм мундарганууд мэтэ:
Наранай туяада хурсаар яларна ганжарнууд.
Намарай шэнэ үдэрэй найман сагай болоhые
Наярса дуулгана курантнууд.
Орой hүни ойро зуурахана даа зали абаhан
Үйлсэ, гудамжанууд hуняажа үрдингүй hэреэд.
Үй түмэн машина, хүн зоноо урадхуулна.
Хааяна, шууяна. Хаалтаhaa одоол табигдаhан
Хадын мүрэнэй дошхон абарине hануулна.
Хайшаа яаранаб? Хараад зогсо гайхан!
Хайрсаг барнhан басагадай тоборхо hайхан.
ГУМ тээшээ шэглэhэн гүлмэр эдэ хүүхэд
Гудамжа хүндэлэн гүйжэ гарахадаа хүйхэр.
Сагаан, улаан, хүхэ... Нюдэн ереэлжэлбэ гэхээр.
Самсатай, костюмтан, hаршаганадаг суба хэдэрээд,
Сабхитай, ногто гуталтай, үндэр hүеы дээр...
Хара, шара толгойнууд, буурал үбгэд, хүгшэд,
Хазаар hахалтан, халзан малаан, дунда наhатан,
Хайшаа яаранат? Хурдан байнат булта.
Тольбо ногооноор хубсалhан, сэрэгшэ мэтээр,
Томоотой янзын шнираг улаан хүбүүд
«Торпедын» илалта тухай зугаална хэбэртэй.
Тоосолдоно зуг татаад, тамхи аhаана ябууд.
«Үдэшын Москвагай» хойноhоо ута ээлжээн
Үшөө саанань, угяуда шара уhанай ээлжээн.
Табан мүнгэнэй ханхинаан. Метро хүндөөр уухилна.
Танилдаа хойходоhон үхин мороженно химэлнэ.
Дэмы олон сүүмхэ, ном hудара, дансанууд,
Дээдэ hургуулинихид метро соо шэхэмэ.
Самнаhан нидхэнүүд, гал улаан уралнууд.
Сарюун дорюун абгай, ахай — түбшэнүүд.
Сагаа харана, үүдэн тээшэ дүтэлнэ.
Танил шарайтай нэгэл хүниие адуулнам.
Тала тухай, Байгал тухай асуунам.
Үгы гэhэн харюу яаhан гомдолтойб!
Үтэр саашаа уруу дуруу ошолтой.

...Үдэшэ, үглөө, hүнишье хүлгэжэ байдаг Москва
Үдэрөө эхилжэ, ажалаа эхилжэ хүүенэ.

2.

Эгээ мүнөө эжы аба хоёрни.
Һэгээ орохолоо бэлшээри дээрэт —
Тужын үзүүртэ туужа ябанат хонидоо.
Мэндээ дуулгажа, танай зүгтэ дохином,
Мэлмэн нюдэнэй нулимса дуhаан зогсоном.
Арбан хургаяа алас дээгүүр hарбайнам,
«Алтарганын» аялга аман соогоо гүнгэнэнэм.
Үдын наран Хэжэнгэ дээрэ наадана ёhотой.
Үдхэн хэнзэдэ адуу мал шуугана ёhотой.
Алтанай үнгэ набша дээрэ бууна ёhотой.
Аянай шубууд нуур дээрэ hууна ёhотой.
...Гушадахи дабаанай оройhоо мүнөө харахада,
Гүлмэр наhанай гэнэн хонгор хайратай.
Эхэ нютагай эмниг hэбшээ hанахада,
Эльгэ зүрхэн доhолоод нэгэ жэгтэй.
Буусымнай газар булад хүлэгөөр хахалагдаад,
Бургаастайн тала хубилаа байна түргэн.
Намарай хюруу hаншаг дээрэм унаад,
Наhанай үнгэрхэ, одоной унаhандал. түргэн.
Холодоод ябахада, түрэл дайда үнэтэй.
Гансаардаад ябахада, эжэл нүхэд үнэтэй.
Түшэhэн талын эльгэн ходо дулаахан,
Түрэhэн эсэгын гэр ходо дулаахан.
...Баруунай тэнгэриин бараан үүлэд доро
Баабаимни, алхалжа үзэhэн бэлэйш.
Хүнэй үхэл соогуур, hомоной мүндэр доро
Хүбүүнэйнгээ жаргал аршалhан бэлэйш.
Зүүнэй холын борохон үүлэд доро
Зүүдэндэм үргэжэ, эжым, ябаhан бэлэйш.
Ангаhан хабарай одо мүшэд доро
Анзаhанай дуу хангюурдаhан бэлэйш.
Абын алтан нэрэ хэтэдэнь мүнхэрүүлхыем,
Абай Гэсэр, намайе дахуулыш!
Эхэ хүнэй нангин юрөөлые бэслүүлхыем,
Энхэ Бабжа, намайе дахуулыш!
Саян уула, Байгал далайгаа дурсанам.
Сагаан эдеэнэй хатуу дээжэ сасанам.
Нютагай шоройе абажа ябадаг заншалтайб.
Нютагай нэрые үргэжэ ябаха заяатайб.
Хабартаа шубуудай бусахада, эжы, абам,
Хангай Буряадтаа буужа ерэхэб — хүлеэгыт!
Олонхон нүхэдэй дундуур, эжы, абам,
Омогхон ябана танай хүбүүн — этигыт!

3.

Эгээл мүнөө, минии hайхан инаг,
Сагаал харанаш. Наран үдэдэ ерэнхэй.
Тойроод hуугааша эхэнэрнүүдш хөөрүү, шашаг.
Тоомоо таhаран шамайем гасаална хэбэртэй.
Үрөөhэн гансаш Москва ниидэжэ арилшоод,
Үйлсэ гудамжа, сэсэрлигээр тэнэжэ ябана аа гү?
Үгышье hаа, эрдэм шудалхаяа таhа мартажархёод,
Үргэн хотын шууяанда абтажа ябана аа гү?
...Сэдьхэлдэм тариhан сэсэгэйш арюун набшанууд
Сэлгеэ намарай хюрууда хагдарха үгыхэн даа.
Шэбэнэн тиихэдэ үгэhэн урин захяануудш
Сээжэ соохоном тангариг мэтэ элихэн даа.
Хахасаhан сагнай үниш бэшэ, hаяханай,
Харахан нюдэнэйш нулимсан урдам харагданхай.
Халуухан гарайш ульhан намайе дулаасуулhaap.
Залуухан дүрсэш хэзээдэ намайе дахуулhaap,
Һананам мүнөө. Һанахадам ехэ гунигтай.
Һарын сагаан бэшэ, сэгээн үдэр бэлэй.
Хорин нэгэтэйдээ басаган яаhан омогтойб!
Холын hолонгодол хүртэшэгүй шэнги бэлэйш.
Соохор нугын намаа дээгүүр сэсэрээд,
Согтой сохино шампанскын хүхюу охин.
Хүнгэн бэеш загаhандал ялбас гээд,
Мүнгэн долгиие эсхэн ошоно дахин.
Сэлэнгын hэжүүрэй ногоон үдхэн, хангалтай.
Сэхэ дээрэ хараасгайнууд эбтэй наадана.
Минии гар соо шинии гар адхаатай.
Шинии нюдэн соо минии жаргал наадана.
Һананам мүнөө. Һанахадаа зүрхэм мэлмэрнэ.
Һарьдаг дээгүүр. Байгал дээгүүр ниидэнэм.
Харанхы hүни, гэгээн үдэр шэбшэнэм.
Ханилсам, шамдаа зүүдэн соогоош ниидэнэм.
Захаамин нютагай сэсэгүүдhээ шэлэhэн сэсэгни!
Заахан хүбүүгээ дүрөөдэ хүргэхэ заяатайбди.
Зэбэтэ номоёо тэрэнэй дэлихэдэ, инагни,
Зэргэлжэ hуугаад, хараха, баясаха хубитайбди.

ХИЛЫН Саанаhaa РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

АРАБ ОРОНУУД-hАА...

ЛЕНИН ТУХАЙ НОМ ТАМИЛИИН ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ХЭБЛЭН ГАРГАГДАБА

ДЕЛИ. (ТАСС). «Ленин—дарлагдаhан арадуудай вождь» гэжэ нэрэтэй ном тамили хэлэн дээрэ Мадраста хэблэгдэн гаргагдаба. hайнаар, гоёор шэмэглэгдэhэн 400 хуудаhатай ном В. И. Ленинэй революционно ба гүрэнэй ажал ябуулые дүүрэнээр харуулна.

Номой автор А. Л. Натараджан— Индиин мэдээжэ уран зохёолшо юм. Тэрэ энэ номоо табан жэлэй туршада бэшэжэ дүүргээ. Совет хэдэ хэдэн уран зохёолшодой зохёолнуудые, тэрэ тоодо А. М. Горькиин болон М. А. Шолоховой номуудые оршуулажа, олондо мэдээжэ болоhон түүхэтэй.

Немецүүдэй газар дээрэ болоhон баярай hайндэр тухай

ГДР-эй 20 жэлэй ойдо зорюулагдаhан материалнууд харийн хэблэлэй гол hуурийе эзэлнэ. Берлиндэ болоhон ойн баяр тухай мэдээсэхэ зуураа, СЕПГ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Совэдэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихтын элидхэл, аха дүү оронууд болон партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй амаршалгын үгэнүүдые газетэнүүд толилно. Совет партийно-правительственна делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые газетэнүүд тодорхойлон, тайлбарилан үгэнэ. Лондоной «Таймс», «Гардиан», «Дейли телеграф», «Морнинг стар» гэжэ газетэнүүд, Парижай «Юманите», «Фигаро», «Орор», «Комба» болон Америкын, Японой болон бусад гүрэнүүдэй газетэнүүд нүхэр Брежневэй хэлэhэн үгэhөө тодорхой үгүүлэлнүүдыень абажа толилоо.

Советскэ Союзай, ГДР-эй, Варшавска договорто хабаададаг бүхы оронуудай Европодо бэелүүлдэг харза бодол эли тодо ба шууд сэхэ юм, ниитынгээ байгуулалтын илгааhaa дулдыдангүй, гүрэнүүдэй эбтэй эетэй эргэ оршон байхыень хүсэнэбди, шахардуу шанга байдал hуларуулхын түлөө бүхы гүрэнүүдтэй, тэрэ тоодо ФРГ-тэй, үнэхөөрөөл хани хүршэ ёhоной харилсаа холбоо хүгжөөхые хүсэнэбди гэhэн Л. И. Брежневэй үгэнүүдые «Дейли телеграф» болон Баруун Европын оронуудай хэдэ хэдэн газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

Польшын, Болгариин, Венгриин, Чехословакиин, бусад социалис оронуудай газетэнүүд аха дүү республикын ойн баяртай дашарамдуулан халуунаар амаршалжа, шэнэ амжалтануудые туйлахыень ГДР-эй ажалшадта хүсэнэ.

Израилиин эзэрхэг түримхэй сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэл араб оронуудта үдэрhөө үдэртэ шангадана. Палестинын эрэлхэг зоригтой партизанууд дайсадай сэрэгүүдые, техникые усадхана. Дээдэ зураг дээрэ: дайсадай бомбодолгоhoo hандарhан Иорданиин Караме гэжэ хотын нэгэ булан. Доодо зураг дээрэнь: Палестинын партизан.
ТАСС-ай фотохронико.

Хархис түримхэйшүүл хохидолдо ороно

КАИР. (ТАСС). Израилиин сэрэгшэдэй таhалгаряагүйгөөр добтолжо үргэлжэлхэдэнь харюу болгон, Египедэй авиаци октябриин 6-да, нютагай сагаар 15 часта, Суэцкэ каналай зүүн эрьедэ байрлаhан Израилиин сэрэгшэдэй ракетнэ бэхилэлтэнүүд болон радарна түхеэрэлгэнүүдтэнь агаарhaa добтолжо, бута hамна сохёо гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Энэ добтолгын үедэ Израилиин радарна гурбан түхеэрэлгэ, «Хок» гэжэ түхэлэй ракетэнүүдэй гурбан дивизион үгы хэгдээ гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэнэ. Тус ябуулгада Египедэй 72 истребитель, истребитель-бомбардировщигууд хабаадаа. Египедэй истребитель-бомбардировщигуудай даабаряа амжалтатайгаар дүүргээд hөөргөө бусажа ябахадань, Израилиин самолёдууд добтолоо. Агаарта болоhон дайн байлдаанай үедэ Израилиин 2, Египедэй 1 самолет унагаагдаа.

Суэц шадар буудалдаан болоо

КАИР. (ТАСС). Израилиин ба Египедэй сэрэгүүдэй хоорондохи Суэцкэ каналай зүүн ба урда хубинуудта октябриин 5-да эхилhэн буудалдаан 12 час соо таhалгаряагүйгөөр үргэлжэлөө. Буудалдаан октябриин 6-най үглөөгүүр дүүрээ, гэбэшье үдэрэй тэн багта буудалдаан дахинаа эхилээ гээд МЕН агентствын дамжуулhан ОАР-ай сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Харата ябуулгаяа зогсооногүй

КАИР. (ТАСС). Израилиин сэрэгшэд буудалдаае зогсоохо тухай хэлсээе октябриин 6-да дахинаа эбдэжэ. Суэцкэ каналай хойто ба урда хубинуудта байрлаhан Египедэй армиин сэрэгшэдэй бэхилэлтэнүүдые буудаха hэдэлгэ хээ. МЕН агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Египедэй сэрэгшэд дайсанай буудадаг газарые замхаажа шадаа. Энээнэй hүүлээр Израилиин сэрэгэй самоледууд добтолоо. Израилиин агаарай дээрмэшэд ОАР-ай газар дээрэ ниидэжэ ошоод, Эль-Шалуф тосхон шадархи ба Дабhата нуурhaa урагшаа байрлаhан бэхилэлтэнүүдые бомбодохо hэдэлгэ гаргаа гэжэ Египедэй сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдээсээ. Египедэй зенитнэ артиллери дайсанай самоледуудые ОАР-ай агаарhaa зугадан арилхыень баадхаа. Сэрэгэй түлөөлэгшын мэдээсэhэнэй ёhоор, Египедэй тала хохидол гаалтэдэ ороогүй.

Эзэрхэг түримхэйшүүлые дэмжэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Израилиин премьер-министр Голда Меир Холбоото Штадуудта аяншалгаяа дүүргээ. Сэрэгэй ба экономическа туhаламжа США-гай зүгhөө Израильда үзүүлхэ асуудалнуудаар США-гай президент Р. Никсонтэй Голда Меир хэлсээнүүдые хэбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан ТАСС-ай тайлбарилагша Владимир Куделин иигэжэ бэшэнэ:

Израилиин премьер-министр Холбоото Штадуудта ошоходоо, Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороое эбэй, политическэ ёhoop гуримшуулха хэрэгтэ нүлөөлхэ зорилго урдаа табяагүй байhан юм. Тэрэ Америкын правительстваhaa ехэ урьhалалга абаха гэжэ ошоhон байгаа. Тиигэжэ Израилиин экстремистнүүд нэмэлтэ буу зэбсэг, «Фантом», «Скайхок» гэжэ истребитель - бомбардировщигуудые, «Земля-воздух» гэжэ түхэлэй ракетэнүүдые Холбоото Штадуудhaa худалдажа абаха зорилготой байгаа. Беверлихилс хотодо (Калифорни штат) октябриин 2-то Меир үгэ хэлэхэдээ, Израилиин правительствын гуйлтануудай ехэнхи хубиинь дүүргэхэбди гэжэ США-гай правительство найдуулаа гээд ойлгуулhан байна.

Тель-Авивай милитаристнууд иимэ туhаламжада шухала хэрэгтэй болоhон байгаа. Арабуудай оронуудай газарые хуули бусаар эзэмдэжэ байдаг Израилиин сэрэгэй бюджет жэлдэ 500 миллион доллар хүрэнэ. Энэнь Израилиин ОАР-та, Сиридэ, Иорданида эсэргүүгээр 1967 оной июнь hарын урда тээхи бюджедтэй сасуулбал, хоёр дахин ехэ гээшэ.

Голда Меирэй Вашингтондо хэhэн тусхай хэлсээнүүдэй дүнгүүд тушаа мэдээсэлнүүд үгтөөгүй. Энэ ушар «Нью-Йорк таймс» газетын хэлэhэнэй ёhoop, американ хүтэлбэрилэгшэд туйлагдаhан хэлсээнүүдээ олондо мэдүүлхэгүй, Израильда Холбоото Штадуудай 50 «Фантом» үгэhыень эрид шууд буруушааhан араб арадуудай шэнээр дураа гуталгые дахинаа хурсадхахагүй гэhэн зорилготойгоор «бүри болгоомжотой алхам» хэбэ.

Тель-Авивые сэрэгэй, политическэ, финансова талаар дэмжэдэг Холбоото Штадуудай политика Дүтын Зүүн зүгтэхи эб найрамдалай хэрэгтэ харша ябуулга болоно.

Араб оронуудта эсэргүү Тель-Авивай эзэрхэг түримхэйшүүлые шэнэ харата ябуулгануудта тухирдаг, дэмжэдэг американ политикые Израилиин премьер-министрэй США-да аяншалhан ушар эли тодоор харуулба.

Лас-Вегаста хүлгөөтэй

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Лас-Вегас хотодо (Невада штат) расова үймөөн хоёрдохи hүниеэ үргэлжэлжэ байна. Тус хотын негрнүүд полициин аашалалгада, расова илгаа гаргадаг ябадалда эсэргүүгээр тэмсэн бодоо. Полициин отрядууд хүл дээрээ бодхоогдонхой гэжэ АП агентство мэдээсэнэ. Лас-Вегасай зүүн хубидахи негрнүүдэй ажаhуудаг район полици хүреэлээ. Хүн зоной үймөөнэй болохые хараhаар полициинхид автомобильда hуужа тэрэ дарыдаа ошоод, шиидамуудые, нюдэ уhатуулдаг газ хэрэглэжэ, демонстрантнуудые тараана. Үймөөнэй болоhон түрүүшын hүни 17 хүн арестовалагдаа, олон хүн шархатаа.

МИЛАНАЙ МЕТАЛЛИСТНУУД ЗАБАСТОВКО ХЭНЭ

РИМ. (ТАСС). «Фиат», «Инночентн», «Марелли», «Дзопас» гэжэ предприятинуудта, машина бүтээдэг ба металл шанаржуулдаг бусад томо фирмэнүүдтэ ажалладаг 300 мянган хүдэлмэришэд-металлистнууд Миланда октябриин 7-до забастовко хээ. Тэдэнэр хамтын шэнэ договор батална, гэр байраар хангалгые hайжаруулха, hургуулинуудые олон болгохо, медицинскэ хангалтые шэнэдхэн хубилгаха гэhэн эрилтэнүүдые табла. Ороной профсоюзай томо гурбан нэгэдэл—Бүхы Италиин Ажалай конфедераци, Италиин Ажалшадай профсоюзуудай конфедераци, Италиин Ажалай холбоон — Миланай металлистнуудай эрилтэнүүдые дэмжээ.

США-да ажалгүйшүүл олошорно

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ажалай министерствын толилhон мэдээнэй ёhoop, США-дахи ажалгүйшүүлэй тоонь hүүлэй хоёр жэлэй турша соо сентябрь hарада эгээн дээдэ хэмжээндэ хүрөө. Американ ажалшадай 4 процент хүн зониинь мүнөөдөө ажал хүдэлмэригүй.

Шат...

ГУРБАН... ХҮН ТҮРҮҮЛ...НЭ

Шатараар СССР... рүү hүүри эзэлхы... мүрысөөнэй октяб... най үдэрэй на... Платоновтой ... партиингаа ту... эзэлhэн байдал... гаалхын түлөө С... дүрбэн часай ... оролдон тэмсээ. ... шье... 70-дахи ябо... дэлхэйн экс-чем... раа үргэжэ, наадо... соохо баатай б... байна. Энэнь мүр... түрүүлжэ ябагша... түрүүшын шуулэ... но.

Фурман сагаан... даад, түгэсхэлэй... тада хоёр тэрэг, ... бүүтэй үлөөд, ... бэрсэ хүбүүн хоё... даhaa тэмсэжэ ба... тэрэниие илалта... хэ сэсэн зам оло... на. Сагаан ноён... гын бүхы найма... дабажа гараход... рынгаа ноёые ... оруулhан байгаа. ... 72-дохи ябадалд... наадагша нүгөө ... илалтаарнь ... байна.

Жуковицкий ... вые диилээ. ... Александр Зайцев... дэбэ. Платоно... берзондо, Васи... Аверкиндэ (хойш... hан наадаяа эзэ... гөөр) булигдаба. ... Зайцев — ... Штейн — Гипсли... шов — Игорь ... Васюков — Ли... Таль — Штейн... дэй уулзалгану... тэнсэлгээр түгэ... фельд — Тайман... мов — Платонов... нов — Савон ... хойшолуулагдаhа... нууд, мүн Жук... Васюков хоёр... дагдаагүй улзал... ти октябриин 7-д... хэгдөө.

Хорин нэгэдэх... залгын урда... түрүүлжэ ябаhан... байдал иимэ: дэлх... чемпионууд — П... Смыслов хоёр, ... СССР-эй чемпион... гаевский гэгшэд ... дүнтэйнүүд ту... ябана. Эдэнэр аб... ломоор 19 очко... бүридөө 12 очко... байна. Геллер—1... котой. Савон Хо... ёр тус тустаа ... той, үшөө нэгэ-н... шолуулагдаhан ...

Мүрысөөнэй ... тэр үшөө хоёр ... үлэhэн байна.

Я. РОХЛ...
ТАСС-ай тус...

«ПРАВДА БУР...» МҮНӨӨДЭР... НОМ...

Нэгэдэхи хуудаhан... ряадай обкомой пле... формационно мэдэ... Үдын ЛВРЗ-гэй раб... хы предприятинууд... та хандаhан хандал... абтаhан hүүлэй мэдэ...

Хоёрдохи хууда... дол, ухаалалга болон ... юрэнхы гаршагтай те... лоса.

Гурбадахи хууда... жэлэй ойн баяры... тухай мэдээсэлнүүд... вай рецензиин үргэл...

Дүрбэдэхи хууда... hониннууд. Нютаг нют... мэдээсэлнүүд.

СЭНХ... ЭКРАНУ...

16 часhaa 22 ча... скваhaa дамжуулга. ...
ХАРУУЛНА: 22 — ... hонин. 22.15 — твор... дүүд. 22.35 — поэ... 23.05 — концерт. 23... минута хүрэтэр Мо... жуулга.

Редакторай ор...
Р. Б. БИ...

МЭДЭЭСЭЛ

«КПСС-эй Буряадай партийна эмхиин түүхэ» гэ... шэгые зүбшэн хэлсэлгэ 1969 оной ноябриин 10—11-... ряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институтда үнг... Партийно-совет хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, дээдэ, ... хай дунда hургуулинуудай багшанар болон hонирхо... хүнүүд энэ хэлсэлгэдэ хабаадалсахаар уригдана. ... Буряадай партийна эмхиин түүхэ» гэhэн очеркто... уншалгын зал соо ажалай үедэ танилсажа болоно (Б... дамжа, 35).
РЕДКО...

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакто... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ре... 82-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секрета... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйст... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышл... строительства — 61-35, советского строительства и быт... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров—6... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.